

PROPOSTES DIDÀCTIQUES PER TREBALLAR EL 8 DE MARÇ A L'AULA:

FEMINISME A TRAVÉS DEL CÒMIC

Dossier d'activitats sobre el còmic *Feminismes* d'Edicions Camacuc.

Elaborat pel col·lectiu *Arada. Eina de feminismes i memòria*.

Direcció General d'Innovació Educativa i Ordenació.

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana.

PROPOSTA DIDÀCTICA PER A L'ETAPA D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

A PARTIR DE LA LECTURA DEL FRAGMENT: “NI MISCLISMI NI FIMINISMP”

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	OBJECTIUS	INDICADORS D'ÈXIT	PROPOSTA METODOLÒGICA
<p><u>Introducció – Motivació</u></p> <p>(abans de la lectura)</p>	<p>1. <i>Què penses del feminisme?</i> El professorat proposa a l'alumnat reflexionar al voltant del feminisme. Es demana que escriguen, en un paper anònim, què creuen que és el feminisme i quina és la seua opinió sobre aquest moviment. A continuació, el professorat recull tots els documents i es fa una lectura del que l'alumnat ha escrit. Es poden anar comentant les opinions anònimes i iniciar el debat, fomentant la discussió pausada i indagant en les seues idees prèvies, tractant que no estiguen condicionades en aquest punt inicial de la sessió.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Explorar sobre les idees prèvies de l'alumnat sobre el feminisme. - Fomentar la capacitat d'argumentació respecte al feminisme. 	<ul style="list-style-type: none"> - Explora i indaga respecte als seus coneixements previs sobre el feminisme. - Expressa lliurement la seua opinió sobre el feminisme. 	<p>Gran assemblea en cercle de tot el grup-classe. Es promou la participació de tot l'alumnat i l'escolta activa. La o el docent evita condicionar qualsevol discurs ni resposta correcta. Es centra a incentivar les propostes, escoltar i apuntar a la pissarra.</p>

Desenvolupament

(després de la lectura)

2. *Jo mai mai!* Tot el grup se situa en un extrem de la classe formant una "línia de partida". El professorat llança preguntes del tipus "Mai mai": qui responga afirmativament, ha de fer un pas endavant. Exemple: "Jo mai mai he tingut por quan tomava soles a casa". La bateria de preguntes pot consultar-se a l'Annex 1. Les xiques previsiblement responen afirmativament a les qüestions que plantegem. En acabar, una vegada hem fet totes les preguntes, és possible que la distància entre els xics i les xiques s'haja fet evident. El recorregut d'elles és més llarg perquè pateixen més opressions i tot el grup ho pot observar de forma gràfica.

3. *Vinyetes i emocions* Seguidament, es plantegen preguntes sobre la lectura del còmic relatives a emocions concretes de les vinyetes amb la finalitat d'identificar les sensacions que ha despertat la lectura en l'alumnat. Veure exemple de model de fitxa a l'annex 2.

- Reflexionar sobre les desigualtats de gènere: visualitzar físicament les diferents experiències pròpies

- Endinsar-se en emocions personals (il·lusions, decepcions...) respecte a les situacions quotidianes que proposa el còmic.
- Analitzar amb profunditat (segons nivell cognitiu del curs) les construccions dissimètriques de gènere presents a la nostra cultura.

- Identifica i reflexiona sobre les desigualtats i violències existents.

- Indaga emocions personals respecte a situacions quotidianes de masclisme.
- Analitza i comprèn les distintes perspectives que proposen els personatges del còmic relatives als prejudicis i mites sobre el feminisme.

a) Tot el grup-classe es situa en un extrem de la classe i inicia la dinàmica en moviment de l'activitat.

b) Gran assemblea en cercle de tot el grup-classe. Es promou la participació de tot l'alumnat i l'escolta activa. el professorat evita condicionar qualsevol discurs ni resposta correcta. Es centra a incentivar les propostes, escoltar.

c) Depenent de les característiques del grup, pot ser funcione millor treballar en gran assemblea per a la proposta i reflexió sobre les preguntes relatives al còmic.

En els grups més cohesionats es pot treballar amb estructures cooperatives com *llapis al centre* (alumnat en grups de 4).

Síntesi- Resum

(després de la lectura)

4. Coneixem la història Es proposa un joc cooperatiu per ubicar en un eix cronològic quan van ser les primeres vegades que les dones van assolir alguns drets socials en la història d'Espanya.

A l'alumnat se li repartiran 9 cartes de les quals només podran observar la cara A, amb el nom dels esdeveniments històrics (Annex 3). Es faran 3 grups i es donaran 3 cartes per grup. En un eix (el mateix per a tota la classe), hauran d'ubicar aquests esdeveniments d'esquerra a dreta, segons creguen adient, de més antic a més recent.

Quan tinguin tots els esdeveniments ubicats hauran de girar les cartes, començant per la primera. En la cara B estan les dates concretes i altres dades al voltant de la fita històrica. Guanya el grup que més cartes correctes haja col·locat.

5. Jo sóc feminista perquè..: Es planteja un repte per grups cooperatius. A cada grup (habitualment de 4 persones) se'ls dona una cartolina i post-its. El títol de la cartolina és "Jo sóc feminista perquè.." i a cada post-it han d'anotar un motiu pel qual, cada membre del grup, és feminista. Després cada grup posa en comú les seues propostes i argumenta els motius que han anotat per poder debatre el comú amb tot el grup-

- Prendre consciència del passat molt recent de l'assoliment de drets femenins

- Incentivar la introspecció i reflexió per justificar la necessitat de que la societat siga feminista.

- Treballar de manera cooperativa, compartint idees i reflexions amb els companys i companyes.

-Identifica dates històriques pel que fa a l'adquisició de drets de les dones.

- Treballa de manera cooperativa esforçant-se en arribar a consensos equitativament acceptats per tot el grup.

-Aplica el pensament reflexiu i argumenta raonadament

El professorat orienta a l'alumnat per a participar de manera cooperativa i equitativa incentivant el diàleg igualitari i respectuós i ajuda a l'alumnat a allunyar-se de propostes que banalitzen els continguts ja treballats.

Depenent del nivell del grup i del temps del que es disposa, es pot adaptar la metodologia. Una proposta és que l'alumnat es disposa en grups de 4 persones i a partir de l'estructura cooperativa 1-2-4 L'alumnat treballa a partir de 3 moments: Primer, pensa i crea de manera

classe. Per acabar, el mural producte del repte cooperatiu pot penjar-se pels passadissos del centre.

sobre la necessitat del feminisme.

individual la seua proposta.
Segon, cada alumne del grup ho posa en comú, afegeix o reformula la seua proposta amb la seua parella contigua.
Tercer, cada parella, ja sincronitzada, comparteix a l'altra la proposta i entre els 4 construeixen la solució final, atenent a les aportacions individuals de cadascun.
Finalment tots els grups de classe presenten a la resta la seua activitat.

ANNEX 1. Jo mai mai!

Bateria de possibles preguntes (a adaptar segons edat i nivell):

- Jo mai mai he tingut por quan tornava a soles a casa.
- Ami mai mai m'han "piropejat" pel carrer.
- Jo mai mai m'he sentit obligat/ada a fer alguna cosa que no volia.
- Jo mai mai m'he sentit controlat/ada per la meua parella.
- Jo mai mai m'he sentit molt incòmoda amb el meu aspecte físic.
- Jo mai mai m'he sentit molt inferior respecte a la gent que m'envolta.
- Ami mai mai m'han jutjat pel meu aspecte físic.
- Ami mai mai m'han jutjat per lligar amb molts xics/xiques.
- Ami mai mai m'ha dit la meua família que vaja sempre per llocs on passe més gent.
- Ami mai mai m'han aconsellat que vaja per carrers ben il·luminats.
- Jo mai mai he sentit vergonya per no estar depilat/da.
- Jo mai mai he jugat habitualment a la pista de futbol.
- Jo mai mai m'he sentit jutjada per la roba que portava.

ANNEX 2. Vinyetes i emocions

Tria i escriu una o dues emocions o sentiments per a cadascuna de les 15 vinyetes d'aquest còmic que representen allò que senten els personatges de la història. Per exemple, a la primera vinyeta podríem triar ràbia i sorpresa.

Aquest quadre d'emocions et pot ajudar. Si no coneixes el significat d'alguna d'aquestes emocions busca'l al diccionari.

RÀBIA	SORPRESA	ENIG	INDIGNACIÓ	FRUSTRACIÓ	MOTIVACIÓ
ENTUSIASME	IL·LUSIÓ	ESPERANÇA	TRISTESA	INJUSTÍCIA	AUTOESTIMA
POR	ALEGRIA	SEGURETAT	JUSTÍCIA	CONFIANÇA	AMOR
GRATITUD	PREOCCUPACIÓ	INQUIETUD	REBUG	SATISFACCIÓ	INSEGURETAT

Una emoció és una resposta del nostre cos a un fet extern (com per exemple, alguna cosa que fa o diu altra persona) o un fet intern (per exemple, un pensament propi) i que ens predisposa a fer alguna cosa. Per tant, les emocions o sentiments són motor d'allò que fem. Així, segons aquesta definició, el feminisme té darrere unes emocions o sentiments que l'impulsen a l'acció. Però, també com veiem al còmic idees i valors com la igualtat, la justícia, etc. Sabries dir quins sentiments i valors són? Trieu els sentiments que vulgueu d'aquest quadre i les idees o valors que considereu i feu un mural dels valors i sentiments del Feminisme.

Ara pensa un moment en el teu dia a dia, en totes aquelles coses que fas, en tots aquells objectius i somnis que tens. Quines emocions i valors hi ha darrere? Què t'impulsa a tu a l'acció?

ANNEX 3: Coneixem la història

Drets assolits per dones i homes a Espanya:

1. Dret a estudiar a la Universitat:

- Dones: 1872 (Maria Elena Maseras, Barcelona)
- Homes: 1212 (Palència)

2. Dret a votar:

- Homes: 1868
- Dones: 1931-1939 i 1977-actualitat

3. Dret a divorciar-se:

- 1931-1939 i 1981-actualitat

4. Dret a conduir sense autorització marital:

- Dones: 1975
- Homes: 1900 (amb la primera matriculació de cotxes a Espanya)

5. Dret a posseir propietats sense permís masculí i en equitat:

- 1975

6. Dret a obrir un compte bancari sense permís masculí:

- 1978

7. Dret a la igualtat davant la llei:

- 1981

8. Dret a la protecció front la violència masclista:

- 2005

9. Dret a l'avortament:

- 2010

Dret a estudiar
a la Universitat

1872

La primera dona a la Universitat va ser Maria Elena Maseras, a la Universitat de Barcelona. El primer home ho va fer el 1212.

Dret a votar

1931

Els homes van poder votar per primer cop el 1868, amb la Revolució de la Gloriosa. Les dones ho van fer amb la II República. A partir de 1977, acabada la dictadura, ambdós sexes van poder tornar a votar.

Dret a conduir
sense
autorització
marital

1975

Els homes podien conduir des de 1900, amb la primera matriculació a Espanya.

Dret al divorci

1931

Acabada la II República en 1939 el divorci se sotmet a prohibicions. L'any 1981, es legisla novament atorgant concessions per al divorci.

Dret a posseir propietats

1975

S'aconsegueix l'equitat en aquest sentit amb la Reforma del Codi Civil

Dret a obrir un compte bancari

1978

Primer any en què una dona podia ser titular d'un compte particular sense autorització masculina, marital o paterna.

Dret a la igualtat davant la llei

1981

El primer any en què es reconeix la igualtat com a tal davant la llei i es blindava aquest dret

Llei de Protecció Integral contra la Violència de Gènere

2005

Primera llei en reconèixer l'existència de la violència de gènere i legislar per la prevenció i protecció de les dones

Dret a
l'avortament

1936

En 1985, es va tornar a legislar per l'avortament. Només s'acceptava en casos de malformacions, violacions o risc per a la salut.

En 2010, es torna a reconèixer el seu dret sense condicions.